

І. А. Сковрон,

М. Я. Купчак

м. Львів, Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

СПРОЕКТОВАНИЙ МЕХАНІЗМ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ

Основна властивість світу, у якому економічна теорія почуває себе затишно, це рівновага і стабільність. Будь-яка система прагне до стабільного стану і хоче уникати хаосу. Однак закони діалектики говорять про зворотнє становище. Стабільність не може існувати сама по собі, без хаосу, без кризи.

Стабільний стан і криза виступають постійними складовими в розвитку будь-якої системи. Дотепер, на кризу реагували тільки з її появою, а іноді, тоді коли надзвичайна ситуація ставала реальністю і назрівала катастрофа. Але тепер існує інший підхід, інша система на те, як необхідно діяти в передкризових ситуаціях. Зараз у діях організації частіше використовують стратегію попередження кризи.

Менеджеру необхідно вміти передбачати причини та джерела виникнення проблемних ситуацій та мати заздалегідь спроектований механізм їхнього розв'язання для того, щоб якщо і не досягти поставленої мети, то хоча б не мати значних втрат.

Тобто, менеджер в кризових ситуаціях повинен швидко і адекватно реагувати на розвиток подій, що склалися. Висококваліфікований менеджер не пропустить жодного кроку проблеми й ухвалення рішення, суть яких зводиться до наступного: вивчити ситуацію, провести аналіз підприємства, визначити мету, зібрати факти, врахувати та оцінити можливі способи дій, оцінити можливі наслідки передбачуваних дій, прийняти рішення і втілити його у життя, слідкувати і координувати реалізацію рішень, підвести підсумки і дати оцінку виконуваних дій.

Існує таке поняття, як антикризове управління - це управління, в якому поставлено певним чином передбачення небезпеки кризи, аналіз його симптомів, заходів для зниження негативних наслідків кризи і використання його факторів для наступного розвитку.

Менеджер з антикризового управління повинен володіти такими особистими якостями, як: високий професіоналізм у таких галузях, як фінансовий менеджмент, економіка, маркетинг, менеджмент, господарське право, досвід практичної діяльності, ініціативність, спроможність до активних дій щодо виведення підприємства з кризи, незважаючи на окремі невдачі, промахи і неефективність рішення, творчий підхід,

спроможність до побудови нестандартних бізнес-схем і програм, бізнес-інтуїція, спроможність до передчуття одержання прибутку і досягнення поставленої мети, висока відповідальність за доручену справу, вміння працювати в команді, прислухатись до думки фахівців підприємства і бути їх лідером, високі морально-етичні якості, відповідальність за використання конфіденційної інформації.

Отже, термін криза означає різкий перелом, тяжкий перехідний стан, крайня точка падіння, гостра нестача, невідповідність. Кризу треба розглядати як переломний момент у розвитку системи, що дає простір новому витку економічних змін.

Криза, змінює життєдіяльність системи, тобто порушує її стійкість, різко її оновлює. Тому, очисна сила кризи потрібна системі не менше, ніж спокійне безтурботне життя. Це дві сторони однієї медалі, одне не може існувати без іншого, це свого роду закон єдності та боротьби двох протилежностей. Без боротьби - немає розвитку.

Причини кризи можуть бути зовнішніми і внутрішніми. Перші пов'язані з тенденціями і стратегією макроекономічного розвитку чи розвитку світової економіки, конкуренцією, політичною ситуацією в країні, а другі - з ризикованою стратегією маркетингу, внутрішніми конфліктами, недоліками в організації виробництва, недосконалістю управління, інноваційною й інвестиційною політикою.

У розумінні кризи велике значення мають не тільки її причини, але й різноманітні наслідки: можливе відновлення організації чи її руйнування, оздоровлення чи виникнення нової кризи. Наслідки кризи пов'язані з двома факторами: його причинами і можливістю управління процесами кризового розвитку. Різні наслідки кризи визначаються не тільки її характером, але й антикризовим управлінням, що може чи пом'якшувати кризу, чи загострювати її. Можливості управління в цьому відношенні залежать від мети, професіоналізму, мистецтва управління, характеру мотивації, розуміння причин і наслідків, відповідальності.

Отже, кризові ситуації можуть бути пов'язані з неправильно організованою роботою як цілого підприємства, так і його структурних підрозділів. Кожне підприємство у своїй діяльності переживає кризові ситуації, але кожне по-різному. Набагато простіше боротися зі щойно виявленою кризою, яка ще не завдала підприємству значних втрат, ніж з кризою, яка вже захопила ціле підприємство.

Криза - це об'єктивне явище в соціально-економічній системі і в основі її функціонування та розвитку лежить керована діяльність людини. Бажання ефективно управляти економічною системою може виражатися в прагненні розширювати сферу управління, тобто знижувати частку некерованих процесів.

Можна допустити, що в майбутньому людина взагалі виключить кризи в розвитку соціально-економічних систем, а сьогоднішні кризи тільки характеризують рівень розвитку людини, недолік знань, недосконалість управління.

Криза - це крайнє загострення протиріч в організації, що загрожує її життєстійкості в навколишнім середовищі. Якщо вчасно не виявити кризу, то вона буде розвиватися, прогресувати і може виникнути загроза банкрутства підприємства.

Подолання кризи - це керований процес. Про це свідчить багато криз, що відбувалися в історії розвитку людства, виробництва й економіки. Успіх управління залежить від своєчасного виявлення кризи, визначення симптомів її настання.

Незначні кризи необхідні для підприємства тому, що вони змінюють тенденції життєдіяльності системи, тобто порушує її стійкість, радикальним чином її оновлює. Незначні кризи зміцнюють підприємство, підвищують кваліфікаційний рівень персоналу з антикризового управління.

Список літератури:

1. Василенко В. О. Антикризове управління підприємством : Навчальний посібник. – Київ : ЦУЛ, 2003р.
2. Мошек Г. Є., Гомба Л. А., Піддубна П. П. Менеджмент підприємства : Підручник.- Київ : КНТЕУ, 2002 р.
3. Школа І. М. Менеджмент туристичної індустрії : Навчальний посібник. - Чернівці, 2003 р.